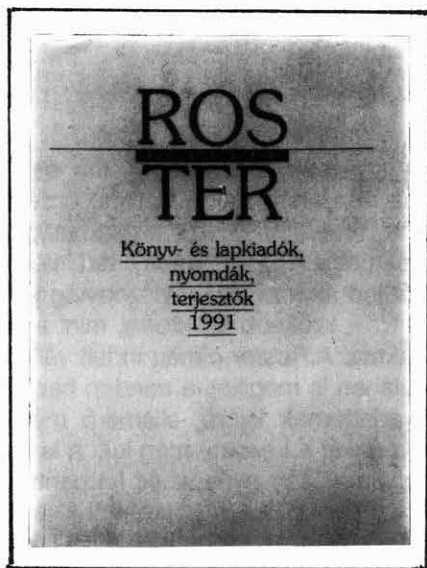

ROSTER Könyv- és lapkiadók, nyomdák, terjesztők 1991.

Könyvszemle

Egy gondosan összeállított cím- és adattár mindig és mindenütt megbecsülést érdemlő segédeszköz, terjedjen ki akár a gazdasági, pénzügyi és kulturális élet valamennyi területére, vagy korlátozódjon akár olyan – viszonylag jól körülhatárolható – szűkebb szektorra, mint amilyen a könyvszakma. A *Roster* címen indult vállalkozást ezért általában is megilleti a minden használható cím- és adattárnak kijáró, elismerő méltánylás, de ezt a munkát a kezdete még külön is minősíti, hisz a folyamatosan gyűjtött és karbantartott információkat periodikusan közreadni kívánó kiadvány nyitó kötete az 1991. június 10-i helyzetet tükrözi. Hosszú-hosszú éveken, évtizedeken át (körülbelül 1989-ig) nem lett volna nehéz, de talán éppen ezért nem is látszott célszerűnek hasonló összeállítást készíteni, hiszen annak, aki a főhivatású könyvkiadók iránt érdeklődött, elég volt fölütnie a fővárosi közületi telefonkönyvet, s ott „Könyvkiadók” kiemeléssel elkülönítve szinte valamennyit megtalálhatta, de ugyanígy nem okozott különösebb gondot utánanézni a jelentősebb nyomdáknak sem, a három nagy könyvterjesztő vállalat nevét pedig még a napi sajtót rendszeresen forgató állampolgár is előbb-utóbb megtanulta. Sokszor emlegett, ám ehhez képest aránylag keveset elemzett tény viszont, hogy 1989-ben a piacosi – vagy léhábban fogalmazva: a „gründolási” – lát a magyar gazdaság szegmensei közül elsősül tán éppen a könyvkiadásban szökött a legmagasabbra; 1990-ben az újságok már a kiadók számának a két világháború közötti állapotokat idéző, többszázas nagyságrendjéről cikkeztek, ennek természetes következménye volt a nyomdák gyors szaporodása; az 1992-es esztendő viszont a terjesztésből kereskedelemmé átváltozott „harmadik szereplő” évének ígérkezik. Erről a dinamikusan átalakult, s ma is gyors változásokat produkáló, a viszonyok megállapodásának kevés jelét mutató szakmáról információkat gyűjteni és azokat áttekinthetően közreadni már nem kis feladat, de a teljesítmény nagysága arányos a hasznával. (Megjegyzendő, hogy a kiadók egy típusának feltérképezésére történt már kísérlet *A magyar irodalom évkönyvének* 1990-es kötetében, de ez a hatalmas mun-

Az itt ismertetett könyvek
az OSZK KMK Könyvtártudományi
Szakkönyvtárban hozzáférhetők.

ROSTER adattár : Könyv- és lapkiadók, nyomdák, terjesztők / összeáll. Nagy Klára ; az Interbright, az Országos Széchényi Könyvtár és a T-Twins Kiadó és Tipográfiai Kft. közös kiadása. - 1991. - Bp. : Interbright : OSZK : T-Twins, 1991. - 276 p.

kának óhatatlanul csupán az egyik szeletét jelentette.)

A kiadvány nyitó darabjának kissé túl szűkszavúra sikerült bevezetője arról tájékoztat, hogy a munkálatok „sokféle forrásból” (jó lett volna tudni, milyenekből) „összegyűjtött előzetes címlista” elkészítésével kezdődtek. Ennek alapján küldtek szét kérdőíveket a kiadóknak, nyomdák, terjesztőknek (mellesleg: ezt a kérdőívet sem ártott volna a kötet függelékeként közzevetni), ám a válaszoló intézmények, vállalatok, gazdasági társaságok, magáncégek aránya, nem is annyira meglepő módon, viszonylag alacsony volt: körülbelül egynegyedük küldött adatokat. Két út kínálkozott így a vállalkozás gazdóinak számára; vagy csak a válaszolókat veszik föl a cím-

és adattárba, vagy leközlük a teljes listát, s abból úgyszólván kiderül, ki szolgáltatott részletes adatokat. A munkálatok gazdái nagyon helyesen az utóbbi mellett döntöttek, az összeállító Nagy Klára pedig a lehető legegyszerűbb formát választotta a közzétételre, három nagy fejezetre osztotta a címanyagot (*Könyv- és lapkiadók, közreadók; Nyomdák; Terjesztők*), s azon belül szigorú betűrendet alkalmazott. Még azok esetében is, akik nem töltötték ki a kérdőívet, a név és a cím kiegészült a külső segítség révén beszerezhető információkkal, így mindegyik tétel tartalmazza (ha van) a telefonszámot, a telefax számjelét, továbbá a kiadónál az ISBN számot. A kérdőív tartalmára némiképp következtetni lehet a részletes adatokkal szolgálók tételeiből; a legszabatosabb válaszokat adóknál ugyanis szerepel a jogi forma, a bankszámlaszám, a fontosabb vezetők (igazgató, műszaki, kereskedelmi, pénzügyi vezető) neve, a Kiadók fejezetben a profil, sőt némelykor az 1991-re tervezett művek száma is.

933 kiadó, 829 nyomda, 27 terjesztő cég nevét, címét és más adatait tartalmazza a kötet. Imponálón, már-már nyomasztóan nagy szám, de annak, aki meglehetősen rendszerességgel figyeli a könyvszakma eseményeit e mennyiségi mutatókban kifejeződő pezsgés némiképp mást jelent, mint a teljesen kívülállónak. Nevezetesen azt, hogy jórészt felsorakoztak már a piac szereplői, de az igazi differenciálódás még nem történt meg; halványuló „régiságokból” éledgelő állami vállalatok élnek egymás mellett tőkeerős magánvállalkozásokkal, ám a szolgáltatások színvonala ettől korántsem szilárdult meg, ugyanaz a kiadó képes megjelentetni színvonalas művet és alpári terméket, ugyanaz a nyomda hol remek, hol csapnivaló munkát produkál, s ugyanaz a terjesztő egyik helyen nagyszerűen, a másikon csúfosan működik. A szükséges kiválasztódás még messze van, de ezzel a kiadvánnyal a kezünkben már kevésbé kell félnünk az átláthatatlan káosz állapotától.

Lakatos András